

BaŐbakanlıktan:

Konu: Ulusal Tütün Kontrol Programı

GENELGE

2006/29

Resmi Gazete: 7 EKİM 2006-26312

Tütün kullanımı, çok yaygın bir bağımlılık çeŐidi olmasının yanı sıra, tütün ve dumanında bulunan maddelerin insan sağığı üzerine yaptığı olumsuz etkiler nedeniyle dünyanın ve ülkemizin en önemli ve önlenebilir halk sağığı sorunlarından biridir.

Sigara kullanımı pek çok öldürücü hastalığın meydana gelmesine yol açmaktadır. 2005 yılında dünyada sigaraya bağılı hastalıklardan yaklaşık 5 milyon kiŐi, ülkemizde ise 100.000 kiŐi hayatını kaybederken, bu sayının 2030 yılına kadar her yıl dünyada 10 milyon kiŐiye, ülkemizde ise 240.000 kiŐiye ykseleceğı tahmin edilmektedir.

Tütün kullanımının giderek artmasına, dünya çapında insan sağığını tehdit edebilecek boyutlara ulaŐmasına ve tütün Őirketleri tarafından pazar oluŐturma stratejilerine karŐi geliŐtirilen ve bu konudaki ilk uluslararası anlaŐma özelliğini taŐıyan "Tütün Kontrol ereve SözleŐmesi", 21 Mayıs 2003 tarihinde Dünya Sağılık rgt'nün 56. Dünya Sağılık Asamblesinde kabul edilmiŐtir. Mezkr Sözleşme, 5261 sayılı Kanun ile ülkemiz tarafından da kabul edilmiŐ ve 30 Kasım 2004 tarihli ve 25656 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yrrlge girmiŐtir.

"Tütün Kontrol ereve SözleŐmesi" kapsamında yapılacak çalıŐmaların

**T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI

□

AĞUSTOS 2006 - ANKARA

□

ULUSAL TÜTÜN KONTROL PROGRAMI

□

A. □□□□□□□□□□ *Tütün rnlerine Olan Talebin Azaltılmasına Yönelik nlemler*

□

A.1. Halkı Bilgilendirme, Bilinçlendirme ve Eğitim

□

A.1.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Ülkemizde gerek yaygın ve örgün eğitim kurumları tarafından gerekse medya ve özel kurum ve kuruluşlar yolu ile çeşitli konularda toplumu bilgilendirme programları yapılmaktadır. Ancak, tütün ve tütün ürünleri ile mücadele kapsamında yapılan eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yetersizdir, etkinliği bilinmemektedir ve çoğunlukla bölgesel düzeyde ve birbirinden kopuk olarak yürütülmektedir. Amerika Hastalıkları Önleme Merkezi (CDC) ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile işbirliği içerisinde 2003 yılında gerçekleştirilen Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS)'na göre her 10 öğrenciden yalnızca 5'ine okuldaki derslerde sigaranın zararlarının öğretildiğini belirtilmiştir. Bilgilendirme konusunda yapılan çalışmalarda, ölçme-değerlendirme süreçlerinde önemli eksiklikler mevcuttur. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarında en etkin araçların başında gelen medya, üzerine düşen görevi yeterince yapmamakta tersine film ve dizilerde sigara içmeyi özendirici sahneler yer almaktadır. Ayrıca sektörler içi ve sektörler arası eğitimsel işbirlikleri yeterli değildir. Örgün ve yaygın eğitimin tütün ve tütün ürünleriyle mücadele konusunda belirli bir politikası yoktur. Tütün ve tütün mamullerinin zararları konusundaki müfredat yetersizdir. Toplumda rol modeli özelliği olan bireyler (ebeveynler, sanatçılar, politikacılar, öğretmenler, sporcular, sağlık çalışanları, din görevlileri v.b.) tütün ürünleri ile mücadele konusunda kendi rollerinin farkında değildirler. Türkiye'de özellikle kadınlar arasında sigara içme sıklığı geçmiş yıllara göre artmaktadır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'na göre kadınların sigara içme oranı 1998 yılında % 18 iken, 2003 yılında % 28'e çıkmıştır. Aynı kaynağa göre, lise ve üzerinde öğrenimli kadınların % 43.9'u sigara içmekte iken, lise altı öğrenimli olanlarda bu oran % 18.4'tür.

□

A.1.2.□□□□□ Hedef

2010 yılına kadar toplumun % 90'ında sigara karşıtı bir tutum oluşturmak.

□

A.1.3. Amaç

Ulusal Tütün Kontrol Programının kabulünü ve uygulanmasını her düzeyde kolaylaŐtırmak için tütün ve tütün ürünlerinin sağlık, ekonomik ve sosyal açıdan zararları konusunda halkın bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi.

A.1.4. Stratejiler

1. Tütün ve tütün mamulleri kullanımı ile mücadele konusunda örgün ve yaygın eğitim politikalarının geliŐtirilmesi ve uygulanması; (Eğitim politikaları sürdürülebilir, bilinçli, standart, bilimsel verilere dayalı olmalı, aėdaŐ, interaktif ve ilgi çekici eğitim yöntemleri geliŐtirilmeli, bu programın ve yöntemlerin hazırlanmasında uzman kişiler - psikiyatrist , psikolog, pedagog, eğitim bilimciler, ..v.b. - ile bizzat çocuklar ve gençler- akran eğitimi- yer almalı, ocuk ve gençlerin ruhsal, bedensel ve zihinsel özelliklerinin yaŐa göre farklılıklar gösterdiği göz önüne alınarak eğitim programları ilköğretim, lise ve niversite gençliğine yönelik olarak ayrı ayrı hazırlanmalı, öncelikli olarak eğitici yetiŐtiren kurumlarda uygulamaya baŐlanmalı ve örgün eğitim müfredatında yer alması sağlanmalıdır. Okula gitmeyen, eğitimini yarım bırakan, çalıŐan, sokakta yaŐayan çocuklara farklı yaklaŐımlar getirilmeli, hedef kitlelere verilecek mesaj ve eğitimler bu özellikler göz önüne alınarak hazırlanmalıdır).

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

2. Tütün mamullerinin tüketiminin itibar düŐürücü olumsuz bir davranıŐ olduğu mesajının topluma verilmesi, tütün mamulleriyle ilgili tüm alanlarda çarpıcı görsel temalar kullanılmasının yaygınlaştırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli EĞitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sivil Toplum rgtleri

3. Tütün endüstrisinin geçmiŐten günümüze uygulamaları ile ilgili bilgilerin toplumun paylaŐımına açılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK)

4. Başta toplumda rol modeli olduğu veya önemli etkisi olduğu bilinen meslek grupları (eğitimciler, sanatçılar, sporcular, sağlık ve medya çalışanları, politikacılar, din adamları, vb) olmak üzere tüm hedef gruplarına yönelik geniŐ tabanlı eğitim materyalleri (web sitesi, broŐür, afiŐ, kitap vs.) geliŐtirerek bilgilendirme ve bilinç düzeylerinin artırılmasına yönelik çalıŐmalar yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Kurum yöneticileri ve yetkilileri ile iŐyerleri sorumlularının, tütün mamullerinin zararları ile kapalı meknlerde tütün mamullerinin içilmemesi konusunda bilinçlenmesinin sağlanması. Bu konuda iŐyeri sahibi veya iŐletmecisini, o iş yerinde tütün ürünlerinin içilmemesi ve burada çalıŐan kiŐilerin kendi rızası dışında tütün dumanına maruz bırakılmama hakkının gözetilmesi hususunda mesul kılmaya yönelik olarak mevzuat hazırlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, alıŐma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

6. Medyanın yapılan bilinçlendirme çalıŐmalarına aktif olarak katılımının sağlanması, bu çalışmalara toplumu etkileyen model kiŐilerin katılımının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Devlet Bakanlığı, Radyo ve Televizyon st Kurulu (RTÜK)

7. Belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından yetiŐkinlere yönelik yapılan her türlü eēitim faaliyetine ek olarak konu ile ilgili bilinçlendirme çalıŐması yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlıēı

8. İlgili kamu kurumlarının ve ST (Sivil Toplum rgtleri) nin tamamının tütün mücadelesi konusundaki rolleri ile ilgili olarak bilinçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Saēlık Bakanlıēı

9. Belirlenen eēitim politikalarını uygulamak üzere ilgili kurum ve kuruluşlar ile iŐbirliēi içinde ortak eēitim çalıŐmalarının yürütülmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Saēlık Bakanlıēı

10. Sürdürülen bilgilendirme/bilinçlendirme eğitim kampanyalarının etkinliğinin düzenli olarak izlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

□

A.2. Sigarayı Bırakma

A.2.1.□□□□□ Tanımlar ve Mevcut Durum

Tanımlar;

Bırakma Oranı: Sigarayı bırakmış olanlar / (İmekte olanlar + Bırakmış olanlar)

Sigara/Tütün Bırakma: Tüm tütün ürünlerinin kullanımının bırakılması.

Ülkemizde sigara içme prevalansı çok yüksektir. Erkek nüfusta % 50'nin üzerinde olan, kadın nüfusta % 30'a yaklaşan prevalans yüksekliğinin nedenlerinden birisi de bırakma oranlarının düşük olmasıdır. Ülkemiz için tüm nüfusu yansıtan bırakma oranı belli değildir. Sigarayı bırakmış olanların oranı yerel çalışmalara göre % 20 civarındadır. Sigaranın bırakılmasıyla bırakan kişinin sağlayacağı sağlık yararı çok önemlidir. Bırakma ne kadar erken gerçekleşirse, bu yarar o ölçüde artmaktadır. Bu yarar ömür süresiyle, yaşam kalitesiyle, sigarayla bağlantılı hastalıklar ve ölümlerle ilgilidir. Erişkin nüfusta bırakma oranlarının yükseltilmesiyle sağlanacak yarar sadece bırakanlarla sınırlı kalmaz, sigarayla bağlantılı normları etkileme, erişkinlerin gençler için yanlış rol modeli olmalarını önleme gibi mekanizmalarla sigaraya başlamayı azaltıcı bir katkı da sağlar. Sigarayı bırakma çabası, güçlü bir bağımlılık söz konusu olduğu için, gerekli desteklerin yokluğunda genellikle başarısızlıkla sonlanmaktadır. Bu konuda yetişmiş insan gücünün, ilaç ve diğer desteklerin devreye girmesi halinde başarı şansı önemli ölçüde artmaktadır. Sigara bıraktırma hizmetinin maliyet etkin bir hizmet olduğu, hatta maliyet etkinlik yönünden hipertansiyona yönelik hizmetle karşılaştırıldığında eşit yararlılık düzeyi için daha az maliyet gerektirdiği gösterilmiştir. Ülkemizde sigaranın bırakılması konusunda önemli bir sağlık hizmeti açığı vardır. Bırakmada kullanılan ilaçları bulma ve satın alma zorluğu vardır. Sağlık hizmetinin sunumu (hekim, hemşire, diş hekimi, psikolog, vs) sırasında sigara kullanımı sorgulanmamaktadır. Sorgulansa da müdahale edilmemektedir.

Klinisyenlerin

yaklaşımında önemli bir değişime gereksinim vardır. Sigara içme

prevalansı

sağlık personelinde de yüksektir. Sigara içen

klinisyenlerin

, sigara sorununa müdahalede, gerek isteklilik gerekse etkin müdahale açısından daha başarısız olduğu bildirilmiştir. Bırakma motivasyonunu yaratmayı hedefleyen kitlesele iletişim etkinlikleri yetersizdir. Bırakma çabasını başarısızlığa götürecek durumlar sık yaşanmaktadır. Ev, çalışma, eğlenme ortamlarında sigara içimi yaygındır. Sigara içme görüntüleri, TV dizilerinde, filmlerde, tiyatrolarda ve medyada yaygın olarak yer almaktadır. Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS)'

na

göre her 10 öğrenciden 6'sı TV'de sigara karşıtı mesajlar görünürken, 5'i sigara reklâmlarıyla karşılaşmaktadır. Her 10 öğrenciden 4'ü reklâm panolarında sigara-karşıtı mesajları, 3'ü sigara reklâmlarını gördüklerini belirtiyor. Her 10 öğrenciden 4'ü gazete ve dergilerde sigara-karşıtı mesajları, yaklaşık 3'ü sigara reklâmlarını gördüklerini söylemişlerdir.

Ülkemizde sigara bırakma hizmetinin kötü kullanımı vardır. Bilimsel kanıta dayalı olmayan (etkisi olmayan veya etkisi kanıtlanmamış) bırakma hizmeti sunulması yoluyla bireyler yanıltılmaktadır.

A.2.2. Amaç

Sigarayı bırakmanın yaygınlaştırılması, tütün bağımlılığının tedavisinde ve tekrar başlamanın önlenmesinde başarı oranının yükseltilmesi.

A.2.3. Hedefler



1. 2007 yılına kadar toplumda sigara bırakma oranını tespit etmek.
2. 2010 yılına kadar toplumda sigara bırakma oranını % 40'ın üzerine çıkarmak.
3. 2008 yılı sonuna kadar sağılık personeline bırakma oranlarını %50'nin üzerine çıkarmak.
4. 2010 yılına kadar öğretmenler, din adamları ve yönetici, görevle bağlantılı meslek mensuplarında sigara bırakma oranlarının % 50'nin üzerine çıkarmak.
5. 2008 yılına kadar hamilelik döneminde sigarayı bırakmış olma oranının % 90'nın üzerine

ıkarmak.

A.2.4. Stratejiler



1. Düzenli olarak yapılan "Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması"na sigara içme/bırakma oranları konularında soru eklenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

2. Sağlık personelinin ve psikolojik danıŐmanların mezuniyet öncesi eğitiminde, nikotin bağımlılığı nörobiyolojisi, bıraktırma teknikleri ve tütün kontrolü konusunda standart eğitimin, çekirdek eğitim programlarında yer alması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek ğretim Kurumu (YK)

3. Birinci basamak dhil tüm klinik karŐılaŐmalarda kısa klinisyen müdahalesinin yer alması için (tanı, tıbbi öneriler, tedaviler) düzenleme yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

4. Nikotin bağımlılığı tedavisinde kullanılan ilaçların kolay ulaŐılabilirliėinin sağlanması ve ülkemizde bulunmayanların kullanıma sunulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Okul ve iŐyerlerinde sigara içenlerin saptanarak bırakmaları için motivasyon ve destekleme programların baŐlatılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, alıŐma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

6. Sigara ve tütün mamulleri paketlerinde kullanıcıyı ciddi nitelikte caydırıcı resim ve ibarelerin kullanılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

7. Sigarayı bırakmak isteyenlerin telefonla dahi ulaŐabileceđi, bırakma motivasyonunu artıracak, bırakma desteği sağlayacak, örgütlenmenin sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

8. Düzenli aralarla, toplumun geneline ve özel gruplara (Sağlık personeli, öğretmenler, din adamları) yönelik kitlesel bırakma kampanyalarının düzenlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

9. Üreme sağlığı, kanser, verem savaŐ gibi ulusal sağlık programlarında sigara bırakma uygulamalarının yer alması ve ilgili programlar arasında eŐgüdümün sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

10. Bilimsel kanıta dayalı olmayan sigara bırakma hizmetlerinin sunumunun engellenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

11. Sigara bırakma konusunda yaş, cinsiyet, vb. zellikler ile gençler ve gebe kadınlar gibi

Özellikli hedef gruplarına yönelik eğitim programlarının yaygınlaştırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

12. Sigara bırakma konusunda mevcut durumun ve program uygulamalarında baŐarının tespiti için düzenli araştırmalar yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

13. Sigara bırakma uygulamalarının etkinliğinin düzenli izlenmesi ve bu uygulamaların izlenmesine olanak sağlayacak birimlerin güçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

□

A.3. Fiyat ve Vergilendirme**A.3.1.□□□□□ Tanımlar ve Mevcut Durum**

□

Türkiye'de yıllık tütün mamulü (sigara) tüketimi 5,5 milyar paket dolayındadır. Nüfusu Türkiye nüfusuna benzer ülkelerden İngiltere'de yılda 3.7 milyar, Almanya'da 7.1 milyar, Fransa'da 4 milyar paket dolayında sigara tüketilmektedir. Türkiye'de sigara üzerindeki vergi yükü ortalaması (TV+KDV) % 73.25'tir. Uluslararası deneyimler tütün mamullerine olan talebin azaltılmasında, tütün mamulleri fiyatının artırılmasının çok etkili olduğunu göstermektedir. Vergi artırımını yolu ile tütün mamullerinin fiyatının artırılması, özellikle gençler ve düşük gelir gurupları arasında bu ürünlerin tüketiminde azalmaya yol açmakta, kamu gelirlerinde ise artıŐ sağlamaktadır. Dünya Bankası verilerine göre sigara fiyatlarındaki % 10'luk artıŐ tüketimde % 4 oranında azalmaya yol açmaktadır. Bu deėiŐim yüksek gelirli ülkelerde % 2,5-5, orta ve düşük gelirli ülkelerde de % 5-10 arasında olmaktadır. Ülkemizde 2002 yılında yapılmıŐ olan bir çalıŐmada 1960-2000 yılları arasında sigara fiyatındaki % 10'luk artıŐın tüketimde % 2 oranında azalmaya yol açtığı bulunmuŐtur. Gümrüksüz satış mağazalarında gelen yolculara tütün ve tütün mamullerinin vergisiz satışı, tüketimi artırıcı etki yapmaktadır.

A.3.2.□□□□□ Amaç

Tütün rnleri üzerindeki vergi yükünü “yasa dıŐı ticareti zendirmeyecek oranda” artıarak tütün ürünlerinin fiyatının artırılması ve bu yolla tütün ürünlerine olan talebin azaltılmasıdır.

A.3.3. Hedefler

Türkiye’de sigara üzerindeki vergi yükünü 2010 yılına kadar % 80’nin üzerine çıkarmak. (Sigara fiyatlarının tüketimi caydırıcı biçimde artırılması)

A.3.4. Stratejiler



1. Özel Tüketim Vergisinin hem oransal hem de maktu olarak artırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye BakanlıŐı

2. Yapılacak vergi düzenlemelerinin vergi gelir kaybına yol amayacak ve yasadışı ticareti zendirmeyecek Őekilde hazırlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye BakanlıŐı, İŐiŐleri BakanlıŐı

3. Tütün ürünlerine uygulanan fiyat ve vergilendirilme uygulamasının diŐer tütün mamulleri ile ikame etme imknı bırakmayacak Őekilde düzenlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye BakanlıŐı

4. Yurt içine giriŐte gümrüksüz satış maŐazalarından tütün mamullerinin vergisiz satışına sınırlama getirilmesi, denetim ve kontrollerin arttırılması için düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Maliye BakanlıŐı

□

A.4.□□□□□□□□□□□□□□□□ Çevresel Tütün Dumanı (Pasif İçicilik)

□

A.4.1.□□□□□ Tanımlar ve Mevcut Durum

□

Çevresel tütün dumanına maruziyet / Pasif maruziyet (içicilik): Başkalarının içtiği tütün ve tütün mamullerinden dolayı kişinin kendi rızası dışında tütün içeriğine maruz kalması durumudur. Ayrıca annenin aktif veya pasif içimine bağlı olarak fetusun tütün içeriğine maruz kalması da pasif maruziyet olarak tanımlanmaktadır. Pasif maruziyetin ölüm, hastalık ve sakatlıklara yol açtığı bilimsel olarak kanıtlanmış olmakla birlikte sağlık riskleri, toplumun çoğunluğu tarafından bilinmemektedir. Türkiye’de pasif maruziyet konusunda ülkeyi temsil eden yeterli bilimsel veri yoktur. 2003 yılı Türkiye Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS) sonuçlarına göre; çalışmaya katılanların % 89’u evde, % 90’ı halka açık alanlarda pasif maruziyete uğramaktadır. Halka açık alanlarda özellikle kamu kurum ve kuruluşları, eğitim kurumları, özel ve tüzel iş yerleri, toplu taşıma araçları, lokanta, bar, pastane, kafe, kiraathane, kulüpler, alışveriş merkezleri, oteller ve diğer konaklama tesisleri, kültür hizmeti veren yerler, otobüs, tren, havaalanı terminalleri, spor alanlarında pasif maruziyet yaygındır. İçmeyenlerin başta çocuklar olmak üzere pasif maruziyetten korunması için güçlü düzenlemelerin uygulanmasına ihtiyaç vardır.

□

A.4.2.□□□□□ Amaç

Pasif maruziyetin kanser etkeni olarak kabul edilerek tütün ve tütün mamulleri kullanmadığı halde pasif maruziyet nedeniyle risk altında olan kiŐi ve toplumların sağlığını koruma altına almak.

A.4.3.□□□□□ Hedefler

1. 2008 yılına kadar "pasif maruziyetin aktif içicilik kadar sağlığa zararlı" olduğu bilgisini toplum geneline yaymak.
2. 2010 yılına kadar gebe ve çocukların pasif maruziyete uğramalarını önlemek.
3. 2006 yılı sonuna kadar kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamulü tüketiminin tamamen engellenmesi.

A.4.4.□□□□□ Stratejiler

1. Pasif maruziyet konusunda verilerin saptanması ve düzenli olarak izlenmesi için “Küresel Gençlik ve Tütün AraŐtırmaları” dahil ulusal ölçekli araştırmalar yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu

2. Pasif maruziyetin sağlık riskleri konusunda halkın yaygın ve örgün eğitimler yolu ile düzenli bilinçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

3. İŞ yerlerinde, eğitim-ğretim kurumlarında, sağlık kuruluŐlarında, toplu taşıma araçları ve bekleme salonlarında, kültür hizmeti veren yerler, lokanta, bar, alışveriş merkezleri ve spor salonları ile okul bahçelerinde pasif maruziyetin tümüyle engellenmesi için yasal düzenlemelerin uygulanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı

4. Birinci basamak sağlık kuruluŐlarında pasif maruziyetin sorgulanması ve özellikle risk grupları başta olmak üzere (ocuk, gebe, yaŐlılar) tüm baŐvuranlara korunmanın anlatılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Eğitim ve sağlık kurumları başta olmak üzere tüm kurumlarda kademeli olarak pasif iicilikle ilgili hizmet içi eğitimlerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı

6. Kamuya ait kapalı ve açık alanlarda tütün kullanımının engellenmesi amacıyla, uygulayıcı, görevli ve denetleyici kiŐi, kurum ve kuruluŐların açık bir Őekilde belirtilmesini sağlamak amacıyla gerekli yasal düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

7. Pasif maruziyet ile ilgili Őikâyetlerin takip edilmesi ve haklarının korunması için örgütlenmenin güçlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

8. Sigara içmeye tahsis edilen odaların oluŐturulması yönünde 4207 sayılı Kanunun 2. maddesinde belirtilen hükümler gereği genelgelerin çıkarılarak uygulanmaya konması ve gerekli denetimlerin yapılması

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

□

A.5. Reklm, Promosyon ve Sponsorluk

□

A.5.1. Tanımlar ve Mevcut Durum

Tanımlar

Reklam ve promosyon: Bir tütün mamuln veya tütün kullanımını özendirmeyi doğrudan veya dolaylı yoldan sağlamak amacıyla yapılan her türlü iletişim, tavsiye veya eylem.

Sponsorluk: Bir tütün mamuln veya tütün kullanımının doğrudan veya dolaylı yoldan tanıtımı, amacı, etkisi veya benzer etkisi olan her türlü olay, faaliyet ya da bireye katkıda bulunma.

Medya dahil olmak üzere doğrudan ya da dolaylı her tür reklam, promosyon ve sponsorluğun yasaklanması, hem tütün tüketiminde azalmaya (Dünya Bankası verilerine göre % 7) yol açmakta hem de tütün kullanımının sosyal bir olgu olarak özellikle gençler arasında kabul görmesini engellemektedir. Türkiye'de bu konudaki çalıŐmalar aŐađıdaki mevzuat çerçevesinde yürütülmektedir:

- a. 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının nlenmesine Dair Kanun
- b. 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İŐletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin retimine İ ve DıŐ Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede DeđiŐiklik Yapılmasına Dair Kanun

- c. 5261 sayılı Dünya Sağlık rgt Tütün Kontrol ereve SözleŐmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
- d. Tütün Mamullerinin Nihai Satış Noktalarında Sergilenmesine ve Satış Yerlerine İliŐkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- e. Tütün Mamulleri, Alkol ve Alkollü İçkilerin Toptan ve Perakende Satış İle Satış Belgelerine İliŐkin Yönetmelik
- f. Tütün Mamulleriyle İlgili Olarak Basın Yayın Organlarında Fiyat Duyurusu Mahiyetinde İlan Yayınlanamayacağına İliŐkin Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı.

Yapılan bu yasal düzenlemelerde sponsorluk konusu yeterince açıklanmamıŐtır. Yasak olmasına rağmen gizli veya dolaylı reklmlar devam etmektedir. Sınır tesi reklmlar yaygındır ve bunların giriŐi ve önlenmesi konusunda denetleme yoktur. İnsani yardım ve proje sponsorlukları, sigara ve firma reklmı aracı olarak kullanılmaktadır (depremzedelere yardım, arkeolojik kazılara sponsorluk sağlanması vs.).

□

A.5.2.□□□□□ Amaç

Tütün mamulleri ile ilgili her türlü reklam, promosyon ve sponsorluk faaliyetlerinin nlenmesi.

□

A.5.3.□□□□□ Hedefler

1. 2007 yılına kadar, sigara ve diğer tütün mamullerinin marka ve firma reklamına aracı olacak her türlü reklam, sponsorluk ve promosyon ihlallerini sıfıra indirmek.
2. 2007 yılına kadar idari ve adli yaptırımları etkili, adil ve caydırıcı hale getirmek.

A.5.4. Stratejiler

1. Yurt içi ve yurt dıŐı kaynaklı reklâm ihlallerini izleyecek ve gerekli ihbarları daha yaygın ve hızlı yapacak mekanizmaların oluŐturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı – Reklam Kurulu

2. Tütün mamullerinin sınır ötesi açık veya gizli reklam, promosyon ve sponsorlukların önlenmesi için gerekli yasal düzenlenmenin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

3. Uluslararası yayınlarda görülebilecek açık ve/veya gizli tütün mamulü reklmlarının görülmemesi için gerekli teknolojinin sağlanması için ilgili yayın kuruluŐu veya ürün sahibi firmanın sorumluluğunda olması için gerekli düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

RTÜK

4. ereve SözleŐmeye taraf olan ülkeler ile sınır ötesi reklmcılığın önlenmesi için gerekli teknolojilerin ve diğer araçların geliŐtirilmesi amacıyla işbirliği yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

RTÜK, TAPDK

5. İdari ve adli yaptırımların etkili, adil, uygulanabilir ve caydırıcı olmasının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

RTÜK, TAPDK, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

□

A.6. Ürün Kontrolü ve Tüketicinin Bilgilendirilmesi

A.6.1.□□□□□ Tanımlar ve Mevcut Durum

Tütün ve tütün mamullerinde bulunan kanserojen maddeler, zehirli bileşenler ile katkı maddelerinin türleri ve miktarları bilinmemektedir. Sigarada yaklaşık 4700'den fazla zehirli madde bulunmakta, 1400 değişik katkı maddesi kullanılmaktadır. Ancak, bunlardan 600'üne kullanım izni verilmiştir. İzni veren ulusal ve uluslararası kuruluşlar hangi markada ne oranda katkı maddesi olduğunu ve katkı maddelerinin yanması sonucu ortaya çıkan zehirli maddelerin neler olduğu hakkında ayrıntılı bilgi sahibi değildir. 4822 sayılı Kanun ile değişik 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun gereğince "Sağlık ve Güvenlik Hakkı", "Bilgi Edinme Hakkı", "Eğitilme Hakkı", "Zararların Karşılansması Hakkı", "Sağlıklı Bir Çevrede Yaşama Hakkı" hükümleri bulunmaktadır. Ancak bu Kanun hükümleri tüketiciler tarafından yeterince bilinmemektedir. Sigara paketlerinin isimlendirilmesinde ulusal değerlerimizi çağrıştıran ifadeler kullanılmaktadır. Nargile kafeler hızla yayılmakta, madde bağımlılığına zemin hazırlamaktadır. Dumansız tütün ürünleri bazı bölgelerde yaygın kullanılmaktadır. Pipo ve puro ürünlerinde piyasaya arzla ilgili denetimler yetersizdir.

A.6.2.□□□□□ Amaç

Sigara dumanında ve diğer tütün ürünlerinde bulunan kanserojen maddelerin, katkı maddelerinin ve zehirli bileŐenlerinin bilimsel olarak değerlendirilmesi, ürün standartlarına iliŐkin düzenlemelerin getirilmesi ve tütün ve tütün mamullerinin içeriğindeki zararlı maddeler hakkında tüketicinin bilgilendirilmesi.

A.6.3. Hedefler

1. 2007 yılından itibaren tütün ve tütün mamullerinin içeriği, emisyonlarının değerlendirilmesi ve ölçülmesi için ulusal ve uluslar arası standart ve düzenlemeler doğrultusunda akredite laboratuvar kurmak ve Dünya Sağlık rgt (DSÖ) bünyesinde faaliyet gösteren TobLabNet (uluslararası laboratuvar, test ve analiz ağı) ile koordinasyon halinde çalıŐmalar yapmak.
2. 2006 yılından itibaren mamullerin içeriği ile ilgili toplumu bilgilendirmek.
3. 2007 yılından itibaren mamullerin içerik olarak standartlara uygunluğunun düzenli olarak izlemek.

A.6.4. Stratejiler

1. Çalışma grubu tarafından tütün ve tütün mamullerinin üretimine ve denetimine iliŐkin standartların belirlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

2. Ulusal, bağımsız, bilimsel denetimden geçen, akredite edilmiŐ ölçüm laboratuvarının kurulması, bu laboratuvarların DSÖ bünyesinde yer alan TobLabNet uluslar arası tütün testi ve araŐtırma laboratuvarları ağı kriterlerini gerçekleŐtirerek anılan ağı ae yapılmasının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

3. Tütün ve tütün mamullerinin üretiminde, ulusal ve uluslar arası normlara uygunluğun sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

4. Tütün ve tütün mamullerinin her bir paket ve ambalajında ve bu mamulün dıŐ paketlenme

ve ambalajları üzerinde mamulün ulusal otoritelerce belirlenmiŐ içeriği ve emisyonları ile ilgili bilgilerin yer almasına zifir, CO ve nikotin bırakım miktarlarının yazılarak başlanması. Kademeli olarak formaldehit, nitrojen, siyanit, benzen oranlarının da ölçülerek yazılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

5. Tütün ve tütün mamullerinde kullanılan maddelerin ieriklerinin düzenli olarak resmi laboratuvarlar tarafından denetlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

6. Paketlerin zerindeki light, ultra light, düşük katran, hafif, çok hafif gibi tanımlamaların, sigara isim ve sembollerinde halkı yanıltıcı, yanlış yönlendirici, ulusal değerleri incitici öğelerin engellenmesi ve tütün mamulleri ve markalarının iş yeri ismi olarak kullanılmasının yasaklanması için düzenlemelerin yapılması, var olan düzenlemelerin uygulanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

7. Üreticiler tarafından tütün mamullerinin piyasaya arz ambalajı üzerinde, tütün kullanımının zararlı etkilerini anlatan sağlık uyarılarının ve çarpıcı fotoğrafların yer almasını sağlayacak yasal düzenlemelerin uygulamaya konması, tütün konvansiyonuna iŐlerlik kazandırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK, Sağlık Bakanlığı

8. Tütün ve tütün mamullerinin içeriği ile ilgili yaygın/örgün eğitim kurumları ve basın-yayın organları aracılığı ile toplumun bilgilendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK

9. Dumansız tütün mamulleri ve nargilelik tütün mamulleri, sarmalık kıyılmış tütün, pipo ve puro gibi ürünlerin üretimine, paketlenmesine ve dağıtımına iliŐkin uygulamaların denetlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK, İiŐleri Bakanlığı

10. Tütün mamullerinde kullanılan maddelerin iŐeriklerinin neler olduğu ve tütün iŐilmesi yasaklanmış yerlerde iÇen kiŐilere nasıl bir cezai iŐlem uygulanacağı konularında kamuoyunun bilgilendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK

11. Tütün ve tütün mamullerinin üretimi ve denetimine iliŐkin standartlara uyulup uyulmadığının düzenli olarak kontrol edilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

yasadışı yöntemlerle son kullanıcıya ulaŐmasını sağlayan veya bunları kolaylaŐtıran faaliyetlerdir.

Sahte rn: Yurt içinde veya yurt dışında tescilli bulunan bir markanın taklit edilmesi suretiyle üretilerek piyasaya sürülen ve tescilli ürüne göre hammadde, sarf malzemeleri ve kimyasal katkılar bakımından içeriği değişik olabilen ve insan sağlığı açısından risk taŐıyabilen tütün mamulleridir.

Kaçak rn: Ruhsatsız olarak üretilen ve/veya yasal olmayan yollarla yurda giren ürünlerdir.

Türkiye'de yasadışı tütün ve tütün mamulleri ticareti aŐađıdaki yöntemlerle yapılmaktadır: Sahte sigaranın sahte bandrol ile yasal dağıtım ağı kullanılarak dağıtılması, sahte sigaranın sahte bandroll veya bandrolsüz yasadışı dağıtımı, kaçak sigaranın yasa dıŐı dağıtımı ve diğer yöntemler. Tütün ve tütün mamullerinin yasadışı ticareti, vergisiz ve düşük fiyatlı ürün satışı yoluyla tüketimi teŐvik edici bir etki yapmaktadır Türkiye'de tütün ve tütün mamullerinin yasadışı ticaret oranı % 10-15 civarındadır. Taklit rnlerin içinde tütün haricinde odun, kumaŐ kırıntısına rastlanılmaktadır. Türkiye'de yasadışı sigara ticaretinden kaynaklanan vergi kaybının 750 Milyon USD olduğu tahmin edilmektedir.

Ülkemizdeki yasadışı ticaretle mücadeledeki sorunlar:

a. Transit rejimindeki denetim yetersizliği tütün ve tütün mamullerindeki kaçakçılıkla mücadeleyi olumsuz etkilemektedir.

b. Tütün mamullerinin üretim ve dağıtım sisteminin etkili denetiminin yapılamayıŐı yasadışı ticareti artırmaktadır.

c. 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yasadışı tütün mamulleri ticareti ile mücadele konusunda ceza ve kurumlar arası işbirliği açısından eksiklikler bulunmaktadır.

□

B.1.2.□□□□□ Amaç□□□□□

Yasadışı ticaret, tütün ve tütün mamullerinin tüketimini artırarak halk sağlığını tehdit etmekte, gelir kaybına yol açmakta, organize suça ve kanunsuz uygulamalara fırsat vermektedir. Tütün ve tütün mamullerinin her türlü yasadışı ticaretinin önlenmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde önlemlerin alınması.

B.1.3.□□□□□ Hedefler

□□□□□□□□□□□□□□□□

1. 2007 yılı sonuna kadar Türkiye’de yasadışı ticaretin boyutunu kanıta dayalı yöntemlerle saptamak.

2. 2010 yılına kadar, tespit edilen yasadışı ticareti ortadan kaldırmak.

B.1.4.□□□□□ Stratejiler

1. Yasadışı tütün mamulleri ticareti ile mücadelede karŐılaŐılan sorunların çözümüne yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluŐlardan müteŐekkil bir çalışma grubunun oluŐturulması. Çalışma grubuna ek bütçe sağlanarak, belirlenecek iş planına uygun olarak kanıta dayalı yöntemlerle Türkiye'de yasadışı ticaretin boyutunun araŐtırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

2. Paketlerin zerindeki bandrollerin güvenilirliğinin arttırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

3. Kaçakçılığı nleme, izleme ve soruŐturmakla görevli olan kurumların geniŐletilmesine yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

4. Transit rejime tabi olan tütün mamulleri ile ilgili denetimlerin niteliğinin ve niceliğinin yükseltilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük MüsteŐarlıđı, TAPDK

5. Yasadışı ticaretin sağlık ve ekonomik boyutları açısından kamuoyunun bilinđlendirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük MüsteŐarlıđı

6. Ruhsatlı bayiler dışında özellikle seyyar satıcılarda tütün mamulü satışının engellenmesi çalıŐmalarının baŐlatılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

7. Sigara paketlerindeki bazı maddelerin X-Ray cihazlarına duyarlı olmasından yararlanmak amacı ile gümrük kapılarında tır ve konteynır geçişlerinin denetimi için teknolojik donanımın tamamlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük Müsteőarlıđı, TAPDK

8. Piyasaya arz edilecek tütün mamullerinin tanımlaması ve izlenebilirliğinin sağlanması amacıyla, üretim yeri ve zamanını belirleyecek kodlama veya benzeri iőaretlerin konulmasının sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

9. Yakalanan yasadışı mamullerin çevreye dost yöntemlerle imha edilmesinin sağlanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Gümrük MüsteŐarlıėı, İçişleri Bakanlığı, TEKEL

10. Yasadışı ticaret yaptėı tespit edenlere yönelik cezaların artırılması yönünde yasal düzenlemelerin yapılması .

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı

□

B.2. Gençlerin UlaŐabilirliėi

B.2.1.□□□□□ Tanımlar ve Mevcut Durum

Tütün şirketlerinin hedef grubu arasında gençler başı çekmektedir. Gençlerin tütün ve tütün mamullerine ulaşabilirliğinde, bu mamullerin satışına yaş kısıtlaması getirilmesi tek başına yeterli bir kontrol önlemi olmamaktadır. Beraberinde satış yerlerinin ruhsatlandırılmasının sıkı kurallara bağlanması ve bunun dışındaki tüm satış ve dağıtımların (sigara satış makineleri, self servis satış, postayla sipariş ve elektronik satışlar ve yasadışı ticaret) önlenmesi gerekir. İlköğretim 7 ve 8. sınıflar ile lise 1. sınıflarda yapılan Küresel Gençlik Tütün Araştırması (GYTS) sonuçlarına göre; Öğrencilerin % 29.3'ü sigara içmeyi denemişlerdir (kızlarda % 21.5, erkeklerde % 34.9), Halen sigara içenlerin % 50.4'ü (kızlarda % 42.9, erkeklerde % 53.5) bakkaldan veya marketten sigara almaktadır, % 86.7'si sigara alırken yaşlarından dolayı sigara satın alma konusunda bir güçlükle karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Gençlerin % 20.1'i bir tütün firması temsilcisi tarafından kendisine bedava sigara verildiğini belirtmiştir. Ülkemizde gençler arasında sigara içmek sosyal olarak kabul edilebilir bir olgudur ve yaygınlığı yüksektir (% 21 ile % 48 arasında değişmektedir). Üniversite öğrenimi yıllarında ilerledikçe içme oranları artmaktadır. Gençlerin sigara alışkanlığını edinmelerinde aile (özellikle anne), öğretmenler, arkadaşlar, sporcular, sanatçılar... vb kişiler model oluşturmaktadır. Halen bu gruplarda sigara içme oranları toplumun diğer kesimleri kadar hatta daha yüksektir. Örneğin öğretmenler arasında

sigara kullanım oranı

% 50 dolayındadır. Örgün öğrenime devam etmeyen gençlerin durumu ile ilgili araştırmalar yeterli değildir. Ancak, bu grupta içme sıklığının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Okul çevresindeki marketlerde ve seyyar satıcılar tarafından gençlere tek

veya paketle sigara satılmaktadır.

Yasak olmasına rağmen gençlerin bu ürünlere ulaşmada sorunla karşılaşmadığı görülmektedir. Özellikle gençlere yönelik olmak üzere nargile içimine olanak sağlayan mekânlar artmakta, değişik aromalı ürünlerle nargile içimi özendirilmektedir. Yasal engel olmasına rağmen okul, hastane, spor tesisi,

internet

kafe

ve benzeri yerlerde sigara satışı yapılmaktadır.

□

B.2.2.□□□□□ Amaç:

Onsekiz yaş altındaki bireylerin tütün ve tütün mamullerine satış ve dağıtım yolu ile ulaşmasının engellenmesi.

□

B.2.3.□□□□□ Hedefler

2010 yılına kadar 15 yaş altı gençler arasında sigara içme oranını 0'a, 15 –18 yaş arası gençlerde ise mevcut durumun en az yarısına indirmek.

Stratejiler :

1. 18 yaş altındakilere tütün ve tütün mamullerinin satış ve dağıtımını yasaklayan mevcut yasal düzenlemeye uyumun denetlenmesi ve uymayanlara caydırıcı nitelikte cezai müeyyideler uygulanması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı, TAPDK

2. Tütün ve tütün mamullerinin sadece bu işe münhasır satış noktalarında satılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

3. Tütün ve tütün mamulleri satıcılarının ürünü alacak gençlerden, 18 yaş üstünde olduklarını belgelemelerini istemesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

İçişleri Bakanlığı, TAPDK

4. Toplumda, 18 yaş altındakilere tütün satışının yasak olduğu bilincinin oluŐturulması (satış noktalarında uyarı levhalarının açık ve belirgin olarak asılmasının zorunlu kılınması).

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

5. Tütün mamullerinin sigara satış makineleri, self servis satış, postayla sipariş ve elektronik satışlarının, market rafları ve kasaları gibi doğrudan ulaŐılabilir yerlerde satılmasının yasaklanması için mevzuattaki eksikliklerin giderilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK

6. Tütün mamullerinin logo, renk ve Őekillerinin, Őeker, erez, oyuncak, tiŐört, çanta vb. nesnelere bulunmasının, bunların dağıtımını ve satışını yasaklayan mevzuata uyulup uyulmadığının denetlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

□

B.3.1.□□□□□ Mevcut Durum

□

Türkiye, Oriental tip (Şark tipi) tütün üretiminde dünyanın en önde gelen üreticisidir. Türkiye tütün üretimi 2004 ürün yılı itibarı ile 133.871.000 kg.dır. 2005 yılı ürünü sözleşme bildirimlerine göre 147.611.784 kg. olarak tahmin edilmektedir. Üretim Ege, Karadeniz, Marmara, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri olmak üzere beş bölgede gerçekleştirilmektedir. Türkiye, 2005 yılında 67.120.066 kg tütünü 272.475.365 \$ bedelle ithal ederken, 476.377.227 \$ karşılığında 134.533.516 kg. tütün ihraç etmiştir. 2005 yılı sonunda Türkiye’de toplam stok tütün miktarı ise 406.423.276 kg. dır. 2000 yılında 583.474 olan ekici sayısı, 2004 yılında 278.907’ye, 2005 yılı bildirimlerine göre de 255.753’e düşmüştür. 2000 ürün yılında 208.002.000 kg. olan üretim miktarı da 2002 ürün yılından itibaren destekleme alımlarının kaldırılmasıyla ciddi miktarlarda düşmüştür. İhraç kabiliyeti az ve kalite olarak yetersiz olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri tütün üretiminin azaltılması için 2001 yılından itibaren, Alternatif Ürün Projeleri yürürlüğe konmuş bulunmaktadır. Bu proje kapsamında öngörülen tedbirler Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri tütüncüleri için uygulanmakta olup, ÇKS ile de kayıt altına alınma çalışmaları yapılmaktadır. Dünya Bankası tarafından öngörülen ödemeler ile devam etmekte olan alternatif ürün projesi de 2007 yılına kadar devam edecektir. Tütün üretiminden vazgeçen veya vazgeçirilen tütün üreticilerinin ve üretim daralması sonucunda işsiz kalan tütün işçilerinin sosyal ve ekonomik mağduriyetleri sürmektedir.

□

B.3.2.□ Amaç

Tütün üretiminin kontrolü, izlenmesi, tütüne alternatif tarım ürünleri ve ekonomik faaliyetlerin belirlenmesi, tütün üreticiliğinden alternatif ürünlere geçen üreticilere ekonomik varlıklarını sürdürebilecekleri desteklerin sağlanması.

B.3.3. Hedefler

2010 yılına kadar, tütün üretiminden vazgeçen veya vazgeirilen üreticiler ile sektörden uzaklaŐmak durumunda kalan tütün işçilerinin alternatif ürünlere ve ekonomik faaliyetlere geçiŐleri tamamlamak, sürdürülebilir alternatif geçim yollarının geliŐtirilmesini sağlamak



B.3.4. Stratejiler



1. Tütün üretiminin izlenmesi, kaydedilmesi iŐlemlerinin Avrupa Birliği Tütün Ortak Piyasa Düzeni normlarına uygun hale getirilmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

TAPDK, Tarım ve KöyiŐleri Bakanlığı

2. 4733 sayılı Kanunla getirilen sözleŐmeli üretim sisteminde görülen aksaklıkların giderilmesinin yanı sıra sistemin iŐleyiŐinde üretici örgütlerinin iŐlerliŐinin artırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve KöyiŐleri BakanlıŐı, TAPDK

3. Tütün Kontrol evre SözleŐmesinin 26. maddesinde belirtilen kaynakların ulusal planlar, programlar ve öncelikler çerçevesinde ülke tütün sektörünün istifadesi yönünde harekete geçirilmesi, tütün mamulleri ile mücadele için mali imknlara göre kaynak sağlanması yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık BakanlıŐı, TAPDK

4. Tütün üretiminin kısıtlanması sonucu tütün üreticilerinin alternatif alanlara kaydırılması ve rehabilitasyonu için gereken sosyal politikaların yapılandırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve KöyiŐleri BakanlıŐı

5. Kazanç yönünden tütüne alternatif ürünlerin teŐviki ve teŐvik edilecek ürünlerin pazarlanması için gerekli organizasyonların yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve KöyiŐleri Bakanlığı, TAPDK

6. YetiŐtirilen alternatif ürünlerin yerinde değerlendirilmesi amacıyla iŐleme, kurutma, depolama ve benzeri tesislerin kurulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve KöyiŐleri Bakanlığı

7. Üreticinin eğitimi ve bilgilendirilmesi amacıyla demonstrasyon çalıŐmalarının yapılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Tarım ve KyŐleri Bakanlığı

□

C. Tütün kullanımı ve Ulusal tütün kontrol programının izlenmesi, değerlendirmesi ve raporlanması

C.1.□□□□□□□□ Tanımlar ve Mevcut Durum:

Ulusal tütün kontrol politikalarının, tütünle ilgili durumun ve diğer düzenleyici mekanizmalarının düzenli olarak izlenmesi halinde başarıya ulaŐtıđı bilimsel olarak gözlemlenmiŐtir. Dünya Sağlık rgt modellemesinden hareketle yapılan bir hesaba göre, Türkiye’de halen yılda, sigaranın yol açtığı sağlık, iŐgücü ve benzeri nedenlerle yaklaşık 2,72 milyar dolar ekonomik kayıp olmakta ve 100 bin kiŐi zamansız ölmektedir. Bu rakama sigaraya harcanan yaklaşık yıllık 15 milyar Dolarlık miktar dahil değildir. Türkiye’de halen tütün kontrolü ile ilgili çalıŐmalar dar kapsamlı, kurum ve kuruluŐların çabaları ile yürütülmektedir. Yazılı, kararlaŐtırılmıŐ ve kapsamlı ulusal tütün kontrol programı yoktur. Türkiye’de tütün mamullerinin kullanımını, bunun sonuçlarını izleyen, değerlendiren kapsamlı ve sürekli herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

C.2.□□□□□□□□ Amaç

Ulusal tütün kontrol programının süreç ve çıktılarının izlenmesi, değerlendirmesi ve raporlanması için model oluŐturulması.

C.3. Hedefler

1. 2007 yılı sonuna kadar Ulusal Tütün Kontrol Programının izlenmesi, değerlendirmesi ve raporlanması için ulusal bir veri sistemi kurmak,
2. 2010 yılında Ulusal tütün kontrol politikalarının etkililiğinin değerlendirilmesi ve raporlanması

C.4. Stratejiler:

1. Çalışma Grubu tarafından Ulusal Tütün Kontrol Programı süreç ve çıktılarını gösterir göstergelerin belirlenmesi.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

2. Belirlenen verilerin rutin olarak toplanması için veri toplama/araştırma protokolleri oluşturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

3. Verilerin toplanması ve değerlendirilmesinden sorumlu bir yapı oluşturulması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı

4. Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesinin 21. maddesi uyarınca T.B.M.M'i Onay'ını müteakip sözleşmenin uygulanması için yasal, icrai

, idari ve diğer önlemler ile ilgili bilgiler; gerekirse Sözleşmenin uygulanmasında karşılaşılan zorluk ve engeller ve bu engelleri aşmak için alınan önlemlerle ilgili bilgiler, tütün kontrol faaliyetleri için verilen veya alınan mali ve teknik desteğe ilişkin bilgiler ve Sözleşmenin 6.3 (tütüne talebin azaltılması için fiyat ve vergi önlemleri), 13.2 (tütün reklamı, promosyonu ve sponsorluğu), 13.3-13.4d-15.5 (tütün ürünlerinin yasa dışı ticareti) ve 19.2 (sorumluluklara ilişkin konular) maddelerinde belirtilen bilgilere yönelik olarak yıllık lke Raporu'nun hazırlanması ve raporda;

- a. Türkiye’de tütün kullanım sıklığı (prevalans, insidans) ve ilgili sağlık, ekonomik, sosyal, toplumsal vb. yükler ile ilgili mevcut verilerin bir araya getirilmesi;
 - b. Tütün kullanım hızları (tüketim sayıları; kullanım prevalans ve insidans hızları; içenlerin sigara kullanımı ile iliŐkili özellikleri),
 - c. Toplumun genelinde ve/veya risk gruplarında tütün kullanımı ile ilgili bilgi, tutum ve görüŐler,
 - d. Tütün kontrolü politikaları ile ilgili ölçütlerin; yasal düzenlemeler, vergilendirmeler ve ekonomik ölçütler, sigara ile ilgili eğitim aktiviteleri, sigara bırakma ile ilgili aktiviteler,
 - e. Ttne bağlı ortaya çıkan ekonomik kayıplar,
 - f. Tütün kullanımına bağlı hastalık (akciğer kanseri, KOAH, iskemik kalp hastalığı, hipertansiyon vb. pr
evalans
, ve
insidans
hızları), ölüm hızları, DALY ve QALY değerleri,
5. Gerek görülmesi halinde programın etkinliği ve maliyet etkililiğinin araŐtırılması.
 6. Yıllık olarak Ulusal Tütün Kontrol Programında aksayan yönleri, olası nedenleri ve çözüm önerilerinin değerlendirilmesi ve raporlandırılması.

İlgili Kurum ve Kuruluş(lar)

Sağlık Bakanlığı, TAPDK